

О.П. Близнюк, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

М.О. Іванюта, здоб. PhD (ДБТУ, Харків)

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Ключовими ризиками для розвитку фінансової системи України в умовах воєнного стану є: низькі темпи відновлення економіки, внаслідок руйнації виробничого потенціалу, високого рівня безробіття, низького споживчого попиту, втрати трудового потенціалу; загострення кризових тенденцій в світовій економіці, зокрема в енергетичній сфері та на фінансових ринках; жорстка монетарна політика та звуження банківського кредитування бізнесу; скорочення програм державної підтримки економіки та падіння податкових доходів бюджету; погіршення фіскальної стійкості державних фінансів та висока вартість внутрішніх державних запозичень; можливі техногенні катастрофи.

Зміцнення банківського сектору та розвиток добре функціонуючого ринку капіталу матимуть надзвичайне значення для успішного відновлення України. Певні підготовчі кроки можна і треба зробити ще під час війни. Зокрема планування комплексної оцінки якості активів та подальшої рекапіталізації банківського сектору; розробку планів приватизації деяких великих державних банків; розробку ефективних процесів для вирішення питання непрацюючих кредитів, які неминуче будуть спадщиною війни.

Фінансовий сектор надзвичайно важливий для успішного відновлення економіки України. Після припинення бойових дій слід негайно провести детальну перевірку якості активів, після чого розпочати швидку рекапіталізацію, використовуючи підготовлені плани відновлення для конкретних банків. Рефінансування банків під час війни є малоімовірним, але планування можна розпочати завчасно. Початкову рекапіталізацію тих банків, які залишаються прибутковими, можна розпочати ще під час війни. В післявоєнний період знадобляться масштабні вливання капіталу в банківський сектор.

Буде критично важливо спрямувати кошти фінансового сектору на ринки капіталу, оскільки українські компанії та підприємці потребуватимуть ширшого спектру інструментів для підтримки зростання свого бізнесу. Багато підприємств втратили свій капітал під час війни, що також обмежило їхню здатність брати на себе додаткові

боргові зобов'язання.

Для поживлення ринку цінних паперів знадобляться подальші регуляторні реформи. Оскільки може сформуватися значний інтерес до підтримки економічного відновлення України з боку низки соціальних та відповідальних інвесторів, регулятор ринку цінних паперів (НКЦПФР) має надавати пріоритет розробці та впровадженню нормативних актів, які дозволять випуск корпоративних та муніципальних облігацій із використанням надходжень для задоволення визначених суспільних потреб.

Поглиблення фінансового сектору України має принести користь широким верствам населення країни, сприяючи відновленню робочих місць і засобів до існування. Банки повинні скоригувати свою практику кредитування, щоб стати більш інклюзивними та універсальними кредиторами. Український уряд запровадив кілька програм підтримки малого та середнього бізнесу, який постраждав через пандемію коронавірусу, які передбачали часткову компенсацію відсоткової ставки, а також кредитні гарантії. Деякі з цих програм можна використовувати знову після війни.

Одночасно зі спробами збалансувати фінансову систему України в бік більшого залучення акціонерного капіталу, уряд також може розглянути схеми податкових стимулів для підтримки компаній, які бажають збільшити свій капітал. Фінансова та консультативна підтримка малих та середніх підприємств може допомогти постраждалим від війни компаніям масштабуватися та провести цифровізацію своєї діяльності.

Оскільки міжнародні донори допомагають Україні у повоєнній відбудові, дуже важливо забезпечити передбачуваність надходжень інвестицій і приймати рішення з метою створення в Україні активного фінансового ринку капіталу. Виділення великого пулу ресурсів для страхування ризиків може бути критично важливим для мінімізації політичних і військових ризиків. Чим раніше влада сформулює післявоєнну стратегію розвитку фінансового сектору, тим меншою буде політична невизначеність, і тим легше буде залучити приватних інвесторів до процесу відбудови України. Незважаючи на жорсткі виклики, які постали зараз перед Україною та її народом, є впевненість в перемозі та майбутньому відновленні національної економіки.

Інформаційні джерела

1. Стратегія розвитку фінансового сектору України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini>
2. Майбутнє фінансового сектору в післявоєнній Україні. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/01/5/695722/>